

EKSAMENSOPPGAVE

JUR 3000P DAG 1/JUS3211

Vår 2014

Dato: Tirsdag 13. mai 2014

Tid: Kl. 10:00 – 16:00

I.

Peder Ås var en ivrig samler av gamle mynter. Selv om han ikke var noen formuende person, hadde han over tid opparbeidet seg en betydelig samling. Han oppsøkte stadig ulike loppemarkeder på jakt etter godbiter som uerfarne selgere ikke visste hva var verdt.

En dag var Peder på loppemarked i Trangvik. Dette loppemarkedet ble arrangert av den lokale idrettsforeningen, «Trangvik Turn», og loppemarkedet var den årlige happeningen i Trangvik. Etter at Peder en stund hadde gått rundt og sett på alle de underlige effektene som ble frembudt, kom han plutselig over en liten boks med noen gamle turnmerker og et par idrettsmedaljer. Han så litt nærmere etter i boksen og oppdaget noe han aldri hadde forventet å se: En såkalt Grønlanddaler fra 1777. Dette var en uhyre sjelden mynt, som normalt ble omsatt på internasjonale auksjonshus for flere hundre tusen kroner.

Da han så mynten, måtte han ta et par ekstra dype åndedrag for ikke å svime av. Etter å ha roet seg litt, spurte han selgeren hvor meget han skulle ha for «boksen med det rare i». Selgeren svarte at 100 kroner måtte være en passende pris når selve boksen var så blank og fin. Peder aksepterte umiddelbart. Han betalte og tok boksen med seg.

For Peder var dette som å ha vunnet i Lotto. En så verdifull mynt hadde han aldri tidligere vært i nærheten av. Markedsverdien på mynten var 500.000 kroner. Dette var hans mulighet til å kunne realisere sine drømmer. Han ringte straks til skipsreder Jon Syd i Storevik, som var en kjent myntsamler, og spurte om han var interessert i å kjøpe mynten. Da Jon Syd uten videre tilbød Peder 750.000 kroner for mynten, aksepterte Peder umiddelbart. Jon Syd lurte veldig på hvordan Peder hadde fått tak i en så sjelden mynt, men han turte ikke å spørre. Han kjente jo ikke Peder fra før, og han var redd for at handelen skulle gå i vasken. De to ble enige om at Peder skulle komme hjem til Jon Syd neste dag og ta med seg mynten.

Da Peder neste dag som avtalt dukket opp hos Jon Syd, hadde skipsrederen også invitert sin gode venn Hans Tastad, som var journalist i Storvikposten. Funnet av mynten ble beskrevet som historisk, og Tastad mente at Peder hadde gjort «tidenes kupp»! Tastad tok flere bilder av en smilende Peder med mynten i hånden og en fornøyd skipsreder ved siden av. Etter at journalisten hadde gått, fikk Jon Syd seg overrakt mynten, og Peder fikk med seg den avtalte kjøpesummen.

En uke senere kom det et stort oppslag i avisen om mynten. Både Peder Ås og Jon Syd var avbildet. Overskriften var «Tidenes kupp!».

Blant leserne av Storvikposten var lederen av Trangvik Turn. Han ble opprørt da han leste om hva som hadde skjedd. Han mente at foreningen aldri ville ha solgt boksen med mynten i til Peder dersom verdien hadde vært kjent, og at det var uredelig og illojalt av Peder ikke å si fra. Særlig måtte dette være tilfellet når man hadde å gjøre med en forening som baserte loppemarkedet på gaver fra dødsboer og medlemmenes frivillige innsats. Turnforeningen forsøkte flere ganger å få tak i Peder for å finne frem til en løsning. Tiden gikk, men Peder var ikke å få tak i. Han hadde lagt ut på jordomseiling og hadde uansett ingen planer om å komme tilbake til Trangvik.

Tre måneder senere bestemt Trangvik Turn seg for å rette krav på utlevering av mynten mot Jon Syd. Dersom avtalen med Peder Ås ikke var gyldig, kunne ikke Peder overføre noen rett til Jon Syd. Jon Syd bestred kravet og hevdet at han hadde betalt mer enn full markedspris, og at han dessuten hadde vært i god tro. Uansett var det for sent å komme med et slikt krav nå. Under enhver omstendighet måtte forutsetningen for tilbakeføring være at han fikk dekning for den kjøpesummen han hadde betalt til Peder. Når det ikke var mulig å få tak i Peder eller kjøpesummen, kunne det ikke komme på tale med tilbakeføring. Trangvik Turn var ikke enig i dette, men sa seg villig til å tilbakebetale de 100 kronene foreningen hadde mottatt fra Peder.

II.

Trangvik Turn var imidlertid ikke de eneste som leste oppslaget i Storvikposten. I tiden som kom, mottok Jon Syd krav fra flere som mente seg berettiget til mynten.

Marte Kirkerud, som var bosatt i Storevik, krevde mynten utlevert av Jon Syd. Hun var enke etter Tore Boxer, en bilselger som i en periode da han var utsatt for sterk pågang fra sine kreditorer hadde lånt ut den verdifulle mynten til vennen Kim Strøm. Etter avtalen skulle Kim ta hånd om mynten inntil videre, utelukkende for å forhindre kreditorbeslag. Nærmere undersøkelser viste at det var Kims dødsbo som uten vitende om innholdet i boksen hadde gitt den – sammen med mye annet – til Trangvik Turns loppemarked.

Også Stiftelsen Lillevik Museum fremsatte krav på utlevering mot Jon Syd. Det ble vist til at mynten hadde blitt borttatt fra museet i 1973 av lederen for museets myntavdeling. Avdelingslederen hadde fått personlige økonomiske problemer, og han hadde solgt mynten for å avverge en utleggsforretning. Kjøperen den gangen viste seg å være Tore Boxer. Av frykt for negative presseoppslag hadde museets ledelse nedtonet saken, og den var ikke kjent for andre enn en meget begrenset krets. Lillevik Museum hadde vært åpent for publikum frem til 2003, men hadde da måttet stenge dørene på grunn av dårlig økonomi. Siden da hadde interesserte fått adgang etter skriftlig søknad til stiftelsens styre. Det var visstnok få som benyttet seg av denne adgangen.

Endelig mottok Jon Syd et krav fra Egon Elg, som var avdøde Tore Boxers største kreditor. Selv om utsiktene til full dekning aldri hadde vært særlig gode, hadde Egon Elg hele tiden sørget for å holde

liv i fordringen sin for å hindre at den ble foreldet. Da han ble kjent med historien om mynten, kastet han seg rundt for å ta beslag. Han mente at kreditors dekningsrett måtte gå foran alle andre rettigheter og viste til dekningsloven § 2-2. Han mente også at det måtte være uten betydning for dekningsretten at mynten senere hadde skiftet eier. Det avgjørende måtte være hvem som reelt sett var eier, og da kunne ikke hans rett til dekning senere forringes. Dessuten, mente han, kunne Jon Syd ikke påberope seg god tro, og viste til at det her var tale om kreditorbeslag.

III.

Jon Syd, som ikke ønsket oppstyr rundt sin egen person, bestemte seg for å selge mynten til et museum. Han kontaktet det kommunale museet Granheim myntkabinett. Han fortalte museet om bakgrunnen for salget, som mente at godtroloven § 2 nr. 2 var til hinder for at noen kunne fremsette krav mot museet, ettersom det ikke var grunnlag for ekstinksjon av løsøreting i offentlig eie. Granheim myntkabinett kjøpte etter dette mynten av Jon Syd. Kort tid etter mottok Granheim myntkabinett krav på utlevering av mynten fra Stiftelsen Lillevik Museum.

For det tilfellet at kravet fra Stiftelsen Lillevik Museum skulle føre frem, mente Granheim myntkabinett at det hadde krav på den kjøpesummen Jon Syd hadde mottatt.

Drøft og avgjør alle tvistene.

Oslo,

Alf Petter Høgberg
Faglig eksamensleder